

30 éves a Magyar Hadtudományi Társaság

Kibővített ünnepi elnökségi ülés a Stefánián, 2021. június 29.

Az 1990. október 13-án megalakult Magyar Hadtudományi Társaság 2020-ban lett 30 éves, ám a jeles évfordulóról történő méltó megemlékezés a COVID-járvány miatt kényszerűen az idei esztendőre halasztódott. A jubileumi rendezvényre végül ez év június 29-én került sor a Stefánia Palota Honvéd Kulturális Központban, ünnepélyes keretek között. Az ünnepségre meghívót kaptak a Társaság vezető tisztségviselői, a szakosztályok, klubok és tagozatok elnökei, a társszervek képviselői, valamint a „Hadtudomány ifjú tudósa” pályázaton nyertes középiskolások és felkészítő tanárai, tanintézetük vezetői. Az eseményt megtisztelte jelenlétével dr. Benkő Tibor Magyarország honvédelmi minisztere, dr. Ruszin-Szendi Romulusz vezérőrnagy, a Magyar Honvédség parancsnoka, dr. Tömböl László nyugállományú vezérezredes, a Társaság korábbi elnöke és prof. dr. Csikány Tamás dandártábornok, az MTA Hadtudományi Bizottsága elnöke, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem tudományos rektorhelyettese, valamint dr. Sticz László vezérőrnagy, haderőtervezési csoportfőnök, dr. Lippai Péter dandártábornok, kiképzési csoportfőnök és dr. Kovács László dandártábornok, a Magyar Honvédség kiberszemlélője.

Dr. Hegedűs Henrik, a Magyar Hadtudományi Társaság elnökhelyettese, vezető elnök köszöntését követően az ünnepi program nyitányaként a Társaság elnöke, prof. dr. Szenes Zoltán nyugállományú vezérezredes mutatta be előadásban az alapítástól megtett utat, az MHTT történetét. A Társaság 1990-ben alulról jövő kezdeményezés eredményeként jött létre (a már működő Kiss Károly Hadtudományi Klubból kiindulva), de fölülről, a honvédelmi politika formálói és a Magyar Honvédség vezetése is támogatta az új civil szervezet megalakulását, a régi szovjet hadtudomány felváltásának, az önálló nemzeti hadtudomány fejlesztésének lehetőségét látva benne. Az 1991-ben 760 taggal és számos szakosztállyal működő szervezet, amely 2004-ben megkapta a civil, közhasznú szervezet státuszát, a folyamatos változások eredményeként mára letisztult belső struktúrával, 20 szakosztályban, 3 klubban és 2 tagozatban tevékenykedő mintegy 670 fős tagsággal rendelkezik.

Szenes Zoltán hangsúlyozta, hogy a Társaság a civil és a katonai szféra határán tevékenykedik, és ezért szoros szálakkal kötődik a Magyar Honvédséghez és a Honvédelmi Minisztériumhoz, valamint a tisztképzés intézményeihez (ZMNE, NKE) és a honvédelmi szférához kapcsolódó szervezetekhez, de ugyanígy együttműködik a civil tudományosság résztvevőivel, a Magyar Tudományos Akadémia Hadtudományi

Bizottságával és a köztisztviselői tagsággal is. A rövid előadás keretében az elmúlt három évtized történetét négy fő tendenciát fölrajzolva írta le: 1) az állandó szervezeti átalakulás; 2) a részdiszciplínák (rendvédelem, katasztrófavédelem stb.) önállósodása miatti osztódás és kiválás, új társszervezetek kialakulása (mint például a Magyar Rendészettudományi Társaság), amelyekkel az MHTT-ben is megmaradt eredeti szakosztályok (például a Belügyi Szakosztály) jelentik az összekötő kapcsot; 3) kooperáció más civil társaságokkal és szervezetekkel, amelyet a velük megkötött 30 együttműködési megállapodás fémjeléz és végül 4) a nemzetközi térbe való kilépés (ez utóbbi irányban egyelőre csak néhány lépés történt).

Az elnök fontosnak tartotta leszögezni, hogy az elmúlt 30 esztendőben az MHTT fő feladata mindvégig a tudomány szolgálatára volt és maradt. Ennek tanúbizonysága az 1995-ben a Társaság kiadásában napvilágot látott kétkötetes *Hadtudományi Lexikon* és a 2019-ben megjelent, azt kiegészítő *Hadtudományi lexikon. Új kötet-e*, amelyek együtt átfogják a hadtudomány egészét. A magyar honvédelem érdekében végzett kutatások eredményeinek közzététele, hasznosulása érdekében alapította meg a Társaság már 1990-ben a *Hadtudomány* című folyóiratot is, amelynek első száma 1991-ben jelent meg, s immár a 31. évfolyamába lépve folyamatosan betölti a neki szánt szerepet. 2020-ban például a nyomtatott számban 35, az online verzióban 12 tanulmány tájékoztatót a Hadművészet, a Biztonságpolitika, a Honvédelem, a Védelemgazdaság, a Katonai műszaki kutatás, a Hadtörténelem és a honvédelemmel kapcsolatos Társadalomtudományok legújabb fejleményeiről. Ugyancsak az MHTT berkeiben folyó tudományos kutatásokat jeleníti meg Budavári Krisztina *A magyar védelmi ipar helyzete és fejlődési lehetőségei* címmel 2021-ben napvilágot látott e-book kötete a Társaság kiadásában és a *Mai NATO* című tanulmánykötet a Zrínyi Kiadó gondozásában.

Szenes Zoltán szólt a Társaságban folyó szakmai-tudományos közéletéről, az éves nagy konferenciák rendszeréről, amelynek keretében az elmúlt évtizedek alatt 48 tudományos szimpózium valósult meg az MHTT szervezésében, a szakosztályi és klubrendezvényekről (mint amilyen például az évente visszatérő robotikai és logisztikai konferenciák, a Mindenki hadtudománya sorozat, a Kiss Károly Hadtudományi Klub előadásai), a partner szervezetekkel közösen megvalósított programokról. Minden megjelent figyelmébe ajánlotta a Társaság harminc évét bemutató, erre az alkalomra készült kiadványt (*30 év a hadtudomány szolgálatában 1990–2020*), amely részletesen bemutatja nemcsak a szervezetet, de a rendezvényeket, előadásokat, kiadványokat.

Befejezésül a Társaság előtt álló feladatokat közül említett néhányat (partneri kapcsolatok erősítése az MH szervezeteivel, például a Modernizációs Intézettel, a nemzetköziesítés erősítése a *Hadtudomány* folyóiratban és a Társaság kapcsolatrendszerében), s közülük legfontosabbnak a fiatalítás fontosságát jelölte meg; a fiatalok létszámának növelését a tagságon belül és a vezető tisztségviselők között, valamint a számukra is vonzó programok, kutatási projektek elindítását.

Az ünnepi ülés dr. Benkő Tibor honvédelmi miniszter köszöntőjével folytatódott, aki az utóbbi gondolathoz kapcsolódva a jelenlévő középiskolásokhoz is szólt. A 30. évforduló alkalmából gratulált a Magyar Hadtudományi Társaság tagjainak, vezetőinek és a diákoknak, valamint tanárainak a lelkiismeretes tudományos munkáért, az elhivatottságért. Napjaink számos új kihívása miatt a tudományos feldolgozó

munka ma fontosabb, mint valaha, mondta, ezért a Társaságot a létszám bővítésére, az ország érdekében végzett elhivatott, elkötelezett munka folytatására biztatta, egyúttal az innováció, a megújulás szükségességére hívta fel figyelmet, amelyhez a fiatalok jelentősen hozzájárulhatnak. Utóbbiaktól az elődök és a hagyományok tiszteletét kérte, és hangsúlyozta a tudományos kutató munka hasznosságát a gyakorlati életben. A Magyar Hadtudományi Társaság elmúlt évtizedekben folytatott tevékenységét megköszönve, további sikereket kívánt, és egy díszes, miniszteri elismerő oklevelet nyújtott át, amelyet Szenes Zoltán elnök köszönt meg.

Ezt követően további elismerések átadására került sor. Dr. Benkő Tibor a Honvédelemért kitüntető cím II. osztályát adományozta Kissné Petró Emesének, Társaságunk titkárának az MHTT érdekében évtizedek óta folytatott lelkiismeretes munkájáért, majd Szenes Zoltán a Társaság legmagasabb kitüntetését, a Tanárky Sándor-díjat nyújtotta át professzor emeritus Munk Sándor nyugállományú ezredesnek, a díjazott életútját és érdemeit bemutató laudáció kíséretében, valamint a 2021. évi Korponay Sándor-díjat dr. habil. Tóth Bencének, az NKE HHK Természettudományi Tanszék adjunktusának, akit a Magyar Hadtudományi Társaság Védelemgazdaság és Logisztikai Szakosztálya terjesztett fel az elismerésre. Tóth Bence eddigi pályafutását, egyetemi, tudományos közéleti tevékenységét Siposné dr. Kecskeméthy Klára ezredes asszony mutatta be és méltatta a megjelenteknek.

A 30 éves jubileumi ünnepség adott alkalmat a Magyar Hadtudományi Társaság által a kadétprogramban részt vevő 12 meghívott középiskola diákjai számára 2020-ban és 2021-ben a „Hadtudomány ifjú tudósa” címmel (a NATO a fiatalok szemével, honvéd kadét és az MH haditechnikai modernizációja, kedvenc haditechnikai eszközöm témakörben) kiírt pályázat díjátadására. A pandémia miatt ugyanis a 2020. évi pályázat díjazottjainak erre korábban nem nyílt lehetőség. Talán nem tévedünk, ha azt gondoljuk, hogy bőségesen kárpótolta a fiatalokat és felkészítő

tanáraikat a várakozásért az, hogy ezúttal Magyarország honvédelmi miniszterétől vehették át jutalmukat. A két évben összesen 14 pályamű érkezett be a Társasághoz, ebből 8 részesült oklevélben és könyvjutalomban.

A program az MH új parancsnoka, dr. Ruszin-Szendi Romulusz vezérőrnagy (a Magyar Hadtudományi Társaság 2004-ben Korponay János-díjjal elismert tagja) *Az MH modernizációja és a hadtudomány* című előadásával folytatódott.

A parancsnok a dolgok gyökeres megváltoztatásának szükségességéről szóló Széchényi István idézettel kezdte mondandóját: „Igazi javítást nem mindig lehet a fennállóknak csupán csak módosításával eszközölni... ily esetekben a réginek gyökerestől megsemmisítése és az újnak gyökeres felállítása szükséges.” Ebből kiindulva beszélt azokról a kérdésekről, dilemmákról, amelyek napjainkban megfogalmazódnak a hadseregfejlesztés kapcsán, és amelyek megválaszolásához a tudomány segítsége szükséges. Mindjárt az első ezek között az úgynevezett stratégiai védelmi dilemma, amely az ország megvédésének öt lehetséges útja közötti választást tesz szükségessé: 1) semlegesség; 2) tömegpusztító fegyverek adta elrettentés; 3) nagy haderők másolása (mind egyik hadszíntéren, doménben teljes képesség fenntartása); 4) szövetség, kollektív védelem; 5) a fentiek valamilyen kombinációja (például másolás és szövetség). Ma a magyar fegyveres erő ez utóbbi úton jár – mondta –, de eldöntendő, hogy biztosan ez és így a helyes-e?

A következő kérdés, amely a 21. században fölmerül és a tudomány választást igényli, „a háború”-val kapcsolatos: megváltozik-e, megváltozott-e a háború természete korunkban? Milyen háborúra kell felkészülni és felkészíteni a katonát? Melyik doménben? – tette fel a kérdést az MH parancsnoka. Ezzel kapcsolatban beszélt a béketámogató műveletekről, amely elnevezésével ellentétben az egyes katonák szintjén háború (nap mint nap felkészülniük kell lenni a fegyveres összecsapásra). Miért kellene megvívni a következő háborút – sorolta tovább a kérdéseket: a védelem, a becsület, valamilyen érdek, érdekek, esetleg egy kollektív cél miatt?

És hogyan fogják megvívni ezt a háborút: katonákkal/robotokkal vagy ezek kombinációjával? Mi lesz a döntő tényező: a tömeg vagy a technológia?

Mindezek tisztázása után az a kérdés merül fel, hogyan lehet megnyerni, megnyerhető-e a következő háború? Vajon a hadtudományban elfogadott (Clausewitz és Jomini hadtudományi elveire épülő) döntő csaták elve lejárt? Mit jelent a győzelem napjainkban: győzelem az, ha nem veszítünk? Ruszin-Szendi Romulusz szerint napjaink hadtudósainak ezekre a kérdésekre kell keresnie a választ. A nemzeti haderő fejlesztése során tisztázni kell ezeket a kérdéseket – mondta, és ehhez fölvezette azt az öt alapelvet, amely véleménye szerint a fegyveres konfliktusokat eldönti, amelyek követésével a győzelem elérhető:

- soha ne kezdj harcba valamiféle (morális, technikai. létszám, kezdeményezés stb.) egyértelmű előny nélkül (Jomini);
- tartsd fent a kommunikációt a baráti erővel (nem csak a katonai, a kormányzati szervekkel, a civil lakossággal stb.);
- mindig tiszteld az ellenséget;
- ne téveszd szem elől az igazi célt;
- építs és tarts fenn világos vezetésirányítási rendszert (felelősség).

Előadása végén az MH parancsnoka segítséget kért a tudománytól, a hadtudósoktól a gondolkodás és a technológiai fejlesztés területén az MH sikeressége érdekében. Ezt követően Ruszin-Szendi Romulusz vezérőrnagy elismerésként tárgyjutalmat adott át prof. dr. Szilágyi Tivadar nyugállományú ezredesnek az MH HVK Hadtudományért Alapítvány volt elnökének és Bitta Róbert nyugállományú ezredesnek az Alapítvány volt titkárnak, valamint dr. habil Krizbai János c. egyetemi tanár, nyugállományú ezredesnek, az MHTT elnökhelyettesének, a Humánfejlesztési Szakosztály elnökének a magyar hadtudomány szolgálata érdekében huzamosan végzett munkájukért.

A program a szünet után a Tanárky-díjban részesült Munk Sándor az interoperabilitás és a haderőfejlesztés kapcsolatáról tartott „székfoglaló” előadásával

folytatódott. Munk professzor kedves kutatási területét ismertette röviden szólt az interopeabilitás fogalmáról, jelentéséről, annak a haderőfejlesztésben játszott szerepéről, és néhány konkrét feladatról, példáról, amelyben ez az elméleti keret fontos gyakorlati jelentőségre tesz szert, alkalmazást nyer.

Az MHTT 30. születésnapjának ünneplése az együttműködő társszervek képviselőinek köszöntőjével folytatódott, amelynek során előbb Valenta László nyugállományú rendőr tábornok, a Gazdálkodási és Tudományos Társaságok Szövetségének elnöke, majd a Magyar Rendészettudományi Társaság főtítkára, dr. Kovács Gábor nyugállományú rendőr dandártábornok köszöntötte a társaságot. Mindkét szervezet emléktárgyat adományozott a jeles évfordulóra Társaságunknak, amelyet Szenes Zoltán elnök vett át.

A közös fotózással és állófogadással zárult szép, tartalmas ünnepség azt az útravalót adta a résztvevőknek és a társaság valamennyi tagjának, hogy a Magyar Hadtudományi Társaságban a magyar hadtudomány, a honvédelem érdekében végzett munka hasznos, a társadalom, az MH és a HM által is elismert, folytatásra érdemes.

Hausner Gábor

